

సు గా లీ కు టుం బ ము

ఒక బి. ఏ., ఎల్. టి.

పాత అధికారి వెళ్ళి కొత్త అధికారి వచ్చినా డన్నవార్త చుట్టూపట్ల నున్న గ్రామాల కన్నుంటికి తెలిసింది. ఇంత త్వరలో తెలియడానికి కారణము లేక పోలేదు.

అప్రాంతపు శోకమంతా అడవిమయము. ఆ అడవిలో ఒక భాగమునకు ఈయన అధికారి, ఏవూరివాడో తెలియదు. అధికారము చెలాయించేటప్పుడు ముక్కుకు సూటిగా వెళ్ళడం ఈయన మతము. ఈ సంగతి ఈయనే పలు పురలో చెప్పటం కద్దు. లోకులు ఈ సన్మార్గమును కాఠిన్య మన్నారు.

ఒక నాటి సాయంకాలము ఈయన— పాత్రోకు పేరు వుండవలెను, గనుక ఈయనను మునిస్వామి అందాము— కంసాలివానికి వర్తమానము చేసినాడు. ముప్పదితులముల బంగారముతో చేయబడినకంతే ఒకటి ఆయన భార్య వెట్టుకొనే ఆలంకారములలో ఒకటి. ఈకంతెను చెరిపించి నలభైతులాల బంగారపుకంతే చేయించి పెట్టమని భార్య అడగడము కంసాలిని పిలిపించడమునకు కారణము.

కంసాలి వచ్చినాడు. అతనికి చెప్పవలసిన మాటలు చెప్పుతుండగా అడవికాపరులు ఒకమనిషిని పట్టుకొని మునిస్వామివద్దకు తీసుకు వచ్చినారు.

అడవిలో నల్లమద్దికొమ్మ కొట్టి యీమనిషి తీసుకొని పోతుండగా కాపరులు పట్టుకొన్నారు.

మునిస్వామి విచారణలో తేలినవిషయ మిది. ఈమనిషి బండిచక్రమునకు కొన్ని ఆకులు విరిగిపోయినవట. గాన దాని కెక్కడా కర్రలు దొరికలేదట. బండి తోలుకొని జీవించడమే అతని ప్రధానవృత్తిట. అంకచేత అడవిలో కొమ్మ కొట్టినమాట వాస్తవమట.

సన్మార్గగామియైన మునుస్వామి, అతనిపై కేసు చేసినాడు. అడవికేసులకు సాక్ష్యము మొదలైనవి అక్కరలేను. అధికారిమాటా, మేజిస్ట్రేటుశిక్షా. నేరస్థునికొంప గుండము! అడవికరిచాలనిలో న్యాయచక్రము వైమూటిమీద ఎప్పుడూ వర్తించుచుండును.

ఆచునిషికి రెండు సంవత్సరముల కఠినవరకము పడినది మునుస్వామి వచ్చిన నెలలోపుగా ఇట్టి వెన్నో జరిగినవి. ఆయనకీర్తిచంద్రికలు నాలువేపులో వ్యాపించిన వంటే ఆశ్చర్య మేమి!

రాక్షసనామ సంవత్సరమున సకాలమున వర్షములు లేక పొవుటచేత కొన్ని చోట్లా, వర్షములు వేనకబట్టుటచేత కొన్ని చోట్లా కాటకము సిద్ధించినది. పచ్చని చేలుండవలసిన తావులందు కర్రభూ

ములు కానవచ్చుచున్నవి. సూక్ష్మముల వే
 దిమి నానాటి సహజములను గాకు
 న్నది. నాగస్య, గొట్టలు, జడ్డిగాలు,
 పాపలు, మెట్టులు ఆస్తియు మూల
 కొలిగినవి, నూతులందు నీకు వానా
 టికి లోనికి పోవుచున్నవి. చెరువు లెం
 దుకు పోయినవి, విత్తనములకొరకై వె
 నకటిసంవత్సరము వానుకొన. భాస్వ
 ను, జొన్నలు, కొత్తలు, ఈసంవత్సర
 ము గానమునకు వివియోగపడుచు
 న్నవి. భూమిపై గడ్డి మొలవలేదు. అ
 డవిలో చెట్లు చిగుర్చలేదు ఆవులకు
 మేత లేదు. మనుష్యుల కపుపాలు
 లేవు.

“ఈయేడు వర్షములు లేక పంటలు
 లేవు. తినడానికి తాటిపళ్ళెనా పడ
 డంలే” దని ఒకమూలనాడు నిలపించి
 నాడు.

ఈకాలమున మనుసామి అధికార
 ములోనున్న అడవికి సమీపమున ఒక
 వూరిలో ఒక సుగాలీకుటుంబము కాపుర
 ముండెను. ఈకుటుంబము ఆవూరికి
 రావడమునకు పూర్వము ఎర్రకొండ
 లలో వుండెడిట. అక్కడ వున్న చెంచు
 వాళ్ళు వీళ్ళ కొంపలో పడి దోచుకొన
 డముచేతనూ, వీళ్ళవశువులను తోలుకు
 పోవుటచేతనూ జీవనాధారము లేక యి
 క్కడకు వచ్చిచారు. అడవిలో నివసిం
 చినచో చెంచువాళ్ళు బాధపెట్టుదురనే
 భయముచేత వూళ్ళోనే కాపురము
 న్నారు.

ఈకుటుంబము కడుబీదస్థితిలో వు

న్నది. భార్య, భర్త, ఏనుగురుపిల్ల
 లూను. వీరిపై దయనలచి ఒక బ్రా
 హ్మణుడు తనదొడ్డిలో వీరి నుండనిచ్చె
 ను. ఆదొడ్డిలో పాకవేసుకొని వీళ్ళు
 న్నారు.

సుగాలీవాళ్ళు అడవిజాతికి చేరిన
 వారు. చెంచులు, ఎరుకులు, కోయలు,
 లంబాడిలు, ఒడ్డలూ ఇట్టిఅడవిజా
 తులే.

సుగాలులకు కొండలూ అడవులూ
 నివాసస్థానము. వీళ్ళు అడవులకు పిల్లల
 వంటివాను. అడవులు వీరిని కనును, అడ
 వులు వీరిని పోషించును. అడవులు వీరిని
 భరించును. అడవులకు వీరు తమఅస్థుల
 సర్పింతురు.

సుగాలీస్త్రీలు అలంకారవ్రియలు.
 వివాహితయైన సుగాలీస్త్రీ చేతులకు
 ఎముకలతోచేసిన కంకణములను మో
 చేతివరకు ధరించును. బొంతలలో చిన్న
 చిన్న అద్దములను కుట్టి గవ్వలను మాల
 లుగా కుట్టి బొంతల కటికించి ఆబొంత
 లను లంగావలె కట్టుకొనును. ఉరస్థ
 లి పైకప్పుకొనును. రంగురంగుల గుడ్డ
 లతో నీబొంతలను చేయుదురు. రంగు
 లన్న వారికి ప్రీతి. వారీబొంతతోనైన
 తోపీన తలవైధరించుటకూడ కద్దు. సుగా
 లీస్త్రీలు సొగసుగా నుందురు. ఆరోగ్య
 ము సౌందర్యమునకు వన్నె తెచ్చును.
 వీరికి ఆరోగ్యము సౌందర్యముకూడా
 కలవు.

పురుషులునుస్త్రీలునుకలసి పరమగ
 దినములలో నృత్యమున తృప్తిదరు. సుగాలీ

భావలో పదములు చాడెదరు.

అడవులలో కట్టెలనుకొట్టి మోపులుగా గట్టి ఊరూరు దిరిగి వాటి నమ్మి జీవించురు వీరు. ఇది కొందరిస్మృతి. కొందరు అడవులలో పశువులను మేపుకొని జీవించుదు.

ఈసుగాలులు ఇతర అడవిజాతులవలెనే అప్పుడప్పుడు దారులుకాచి దొంగతనము చేయుటకద్దు. అందు స్త్రీలు గూడ పాల్గొందురు. వీరిలో సాధారణముగా స్త్రీలు పుగుషంలకన్న బలాధ్యులు.

కాటకము నానాటికి తీవ్రమైపోయింది. మర్యాదగా కూలిపని చేసుకొని గుక్కెడుఅంబలి త్రాగేవాళ్ళందరికీ చిప్ప చేతికి వచ్చింది. ఊళ్ళల్లో రూచకులసమ్మర్దము ఎక్కువఅయిందని పత్రికలలో మొరలు వినిపించెను. వీధులలో పాటలుపాడుకొనుచూ యాచకులు సంచారము చేయుచుండిరి. "వాన దేవుడుపదములు" వల్లతావుల వినవచ్చుచుండెను.

వానదేవుడా ఓవానదేవుడా
ఇగ నెందు కున్నావు జగమేలునాసామి
చినచిన్న మొలకలు జింకల పాలాయె
వేసినచే లన్ని ఎండెండిపోయె
చుక్కంటి మొగవాళ్లు నూదులైపోయిరి
ఏకంత మొగవాళ్లు ఎదవాడివుండిరి
గుంటిక కొట్టెవాళ్ళ గుండెలారుకుపోయె
నాగలి పట్టేవాళ్ల నడుము లెందుకుపోయె
నెత్తిమీద నూర్యుడా నెలవన్నెకాడా
తలమీద నూర్యుడా దండంబునీకు
ఏనుగం తెద్దలూ ఎత్తుబడి పోతాయి
గాడికట్టిన పసరం ఎడెంకు పోలేదు
ఎక్కడా వున్నావో గ్రుక్కనా కదులయ్య

కురిపించు నాసామి కుంభవర్ణాలు
కురవాకమాతోడ కువ్వారమేల
వానలు కురిపించి ప్రాణాలు రప్పించు
వంకలూ నిండంగ వాగులూ నిండ
కురిపించు నాసామి కుంభవర్ణాలు
వానదేవుడా ఓవానదేవుడా
ఇగ నెందుకున్నావు జగమేలు నాసామి

3

ఈ సుగాలీకుటుంబము కూలిపనులున్న రోజులలో కూలిపని చేసుకొని పొట్టపోసుకునేవాళ్ళు. కాటకమువచ్చుట కూలిపనులు పోవుట ఒక్కమారు తలస్థించినది. కట్టెలు కొట్టుకొని అమ్మి జీవిస్తామంటే అడవి స్వాధీనములో లేదు. పశువులను కాచుకుందామంటే పశువులు లేవు. అడవిజాతివాళ్లని అడవిని అనుభవించ నద్దనడం పిల్లను తల్లివద్ద పాలుతాగరా దనడమే.

ఈసుగాలీకుటుంబమున యజమాని పేరు రూసల్ నాయక్, అతనిభార్య పేరు చంద్రి. వీనికి కొడుకులు కూతుళ్ళూపాలుత్రాగుపిల్ల మొదలుకుని ౧౫ యేళ్ళవరకు వయస్సువచ్చిన పిల్లలు ఏడుగురు. సూర్యనాయక్, రామనాయక్, పాటేల్ నాయక్, లక్ష్మి, సీత, బద్ది, భారతి వాళ్ళపేర్లు. తండ్రితల్లి పాటుపడి పిల్లలనందరనూ పోషించవలెను. పెద్దపిల్ల లక్ష్మికి వినాహమయినది పండ్రెండవయేట. అత్తవారు తీసుకుపోయి బాధలుపెట్టడంవల్ల అత్తవారింటినుంచి పారిపోయి వచ్చి తల్లివున్న వూళ్ళోనే ఒకశూద్రకుటుంబములో చాకిరీకి ప్రవేశించి పొట్టపోసు

కుంటూంది లక్ష్మి.

తొలికోడి కుయ్యడంకోసం నా పల్ నాయకుడు చంద్ర బయలు జరి గొండలయాదికి అడవులలోకి తూవుండడం వాడుక, పిల్లలందరూ యింటివద్దనే వుండురు. అడవికిపోయి అక్కడ జేవనాకుకూర, పింకికాయలు, చాలపప్పు, వెలకిపప్పు — ఏదొక్కతే అవి తీసుకువచ్చి ఊరూరూ తిరిగి జొన్నలు కొర్రాలు పోగుచేసుకొని మధ్యాహ్నం ఒంటిగంటకు ఇంటికి వచ్చే వాడుక. అప్పుడు కొత్తన్నమో, జొన్న సంకటో, జొన్న రొట్టో తయారు చేసి తామింత తిని పిల్లలకింత పెట్టి ఆరోజు గడుపుకునేవారు.

సుగాలీవారు కష్టపడి పనిచేసి యింత తింటారు గాని ఒకరిని దేహి అని చెయ్యిచాపి అడగరు ఇస్తే వద్దనరు.

కొంతకాలం ఈరీతిగా జరిగింది ప్రజలలో ఊమము ప్రవేశించినది. ఆకు కూరలూ పండ్లూ కొనేవాళ్ళసంఖ్య నానాటికీ ఊణించింది. ఇక చేయవలసిన దేమి? చేయుటకు కూలిపనులు లేవు. కాయుటకు పశువులు లేవు. ఆకుకూరలు కొనుటకు మనుష్యులు లేరు. ఇట్టిస్థితిలో నున్నవారే కొందరు యాచకులౌదురు. ఇట్టిస్థితి నున్నవారే కొందరు దారులుకొట్టుటకు మొదలుపెట్టుదురు. ఎవరి దీతప్పు? వారిదా?

౪

అయిదారుగురు పిల్లలు రోటిపట్టా మూగినాడు, వారెవరు? మోకాలిపై

లేలమంది భార్యలు చేసుచు కూర్చున్నాడు. వారిమూల ఆతి జేవరు? వారి పుణులు నేనో, మీయై యున్నవేల? వారికి పులు కడుముల కంటుకుపోయి నవేల? అక్కడ చేతిబూని ఒక్కరి తగా దొరుకున్నది. అవి యేమి? ఆమె ఎవరు?

ఈతపండ్ల పక్కడ పోగుచేసుకొని వచ్చి వాని నొడబెట్టి తగువారినాకళ్ళను దూచి గింజలను వారవేసి ఆపొట్టుతో రొట్టెలను గాల్చుకొనుచున్నారని రూకల్ నాయక్ కుటుంబము, మూర్తము లేనివారికి భగవంతు డొక మూర్తమును కల్పించకమానునా! కాలి నది ఈతపొట్టుతో నయిన రొట్టె ఒకటి తినుటకు సిద్ధముగా నున్నవారు ఎవరనుడుగురు.

కొంతకాల మిట్లు గడచినది. ఈత పళ్ళుకూడ కొన్నాళ్ళ కరుదైనవి. కావా! చెంచువాళ్ళు పొలమాదిగోలు సుగాలీ వాళ్ళు ఇందరికీ ఎంతకాలము ఈత పళ్ళు ఆధారమై వుండగలవు? ఇంక నాధన మేమి?

ఒకనాటిని దయమన రూపల్ నాయక్ చంద్ర యిద్దరూ తట్టలుచేతితో పట్టుకు పోయినారు. వాళ్ళపిల్లలు ఊరిలో వీళ్ళగడపలూ వాళ్ళగడపలూ పట్టుకొని కాలము బుచ్చుచున్నారు. మధ్యాహ్నం మగుసరికి భార్యభర్త లిద్దరూ తట్టెమచింతగింజలను తెచ్చినారు. అవి యేల! ఆచింతగింజలనురోటిలో ఇద్దరూ దంచినారు. నీళ్ళలో నానవేసి కడిగి

నారు. ఎడబెట్టి తిరుగలిగి విసరి
 నారు నల్లటిపిండి తయారైనది. వీరు
 చేయు పనులను పండ్లొగ్గను కన్నులు
 చూస్తూవున్నవి. ఈసిండితో గాయం
 త్రమగుసరికి రెండురోజులు తయారై
 నవి. మెడపట్టులు పట్టుకొనుచూ తమ
 కు తక్కువైనదని కొట్లాడుచూ పిల్ల
 లూ దంపతులూ ఆరోజులను తన్నా
 రు. ఇంతనీరు త్రాగినారు. ఆదివఱు
 నకు భగవంతు డింతయిచ్చినాడు. హా
 యిగా రాత్రి అందరూ వెన్నెలలో వి
 చారములేకు డా నిద్రపోయినారు.

కొంతకాల మీరీతిగా జరిగింది. చిం
 తగింజలకుకూడా కర వైనది. కొన్నా
 శ్శకు చింతగింజలను వర్తకులు అమ్మ
 మొదలుపెట్టిరి. పడి అర్థణా! అర్థణా
 ఆసుగాలీవాళ్ళకు ఎక్కడనుంచి వచ్చు
 ను? ఇక చేయన దేమి ?

ఒకనాటి సాయంకాలము ఒకసుగా
 లీకుటుబము ఆకుబయట ఆమలలో
 నల్లటిపదార్థము పెట్టుకొని ఆత్రము
 గా తీనుచున్నారు. ఆనల్లటిపదార్థ
 మేమి? చింతచిగురూ చింతసంఘా
 బూడిదలో కలిపి పోయ్యిమీద ఉడి
 కించగా తయారైనపదార్థము. ఈఅం
 బలిత్రాగి. కడుపునిండా నీళ్ళుత్రాగి
 చింతలేక హాయిగా నిద్రపోయిరి.
 ఇట్లు కొన్నాళ్ళు. అడవిలో చింతపండు
 తెస్తూవున్న వాళ్ళకు శిక్షపడుతుందని
 వడంతి పుట్టింది. ఇక చేయవలసిన
 దేమి?

దేవదారుకూర మిగిలిన ఆకుకూరల

వలెగాక కొంతనువ్వాసన కలిగియుం
 దును. దీనిని బ్రాహ్మణులు పళ్ళెలో
 వేసి వండుకొందురు. ఇదిమొత్తీకూర
 పప్పువలె నుండును. అడవులలో తిరిగే
 వాళ్ళు ఈకూరను వూరివారికి బియ్య
 మునకూ బొన్నలకూ అమ్ముదురు.
 కొనువారు లేనప్పుడో?

అడవిసమీపమున నున్న దేవదారు
 చెట్ల నాశ్రయించి మధ్యాహ్నముగుసరికి
 ఒకతల్లికు దేవదారుకూర తెచ్చినారు
 ఈసుగాలిదంపతులు, కుండలో ఆకూర
 నుబోసి నీళ్ళుపోసి వ్రడక బెట్టిదించినారు.
 ఆకులలో బెట్టుకొని పిల్లలూ తల్లిదండ్రీ
 కడపునిండా తిన్నారు. హాయిగా నిద్ర
 పోయినారు.

ఈరీతిగా కొన్నాళ్ళు జరిగింది. అడవి
 యంచుల నున్నకూర నానాటికి తరిగి
 పోయినది. ఇక చేయవలసిన దేమి ?

నడిరాత్రి బయలుదేరి ఎవ్వరూ
 చూడకుండా యింత దేవదారుకూర
 దూసుకొని వచ్చి తెల్లవారుసరికి ఇల్లు
 చేరి ఆరోజు గడుపుకొన వలసినచ్చిది
 ఇట్లు కొంతకాలము గడిచినది. ఒక
 నాడు తోవలో నలుగురు మాలవాళ్ళు
 కనిపించినారు. రెండురోజులకు మూడు
 వారు దేవదారుకూర ఆరీతిగా తీసుకు
 పోవుచుండగా అడవికావగులు పట్టుకొ
 ని రట. నూతనోద్యోగికడకు తీసుకు
 పోయిరట. బాటనవ్రేలిముద్రలను వే
 యించుకొన్నారట. ఈవర్తమానమత
 నుగాలిదంపతులకు తెలియవచ్చినది.
 ఇక అడవికి పోవుట ఎట్లు? పొట్ట పో

పించుకొను పట్టు? పీల్లలను పోషించుట ఎట్లు?

రెండురోజులపాటు సుగాలీకుటు బమును తిండిలేదు. దిగుడు బానిలో నుంచి తిచ్చుకున్న నీళ్ల తివ్వారు. ఆనీళ్ల త్రాగినారు. వెన్నెలలో సుఖముగా నిద్రిపోయినారు రెండురోజుల పడచినవి. ఇట్లున్న రోజుల గడచుచు?

కష్టమునకు వానికి భయము లేకుండును. వానికన్న భయముండదు. అధికారులను భయమా! మృగములను భయమా! తోడివారను భయమా! ఆంతులు సంభవించునని భయమా! భయములేకున్న నేనుకను? కష్టముల వచ్చును. ఉన్న కష్టములలో అవి కలసిపోవును. ఇంక భయ మెందుకు?

మరింత జాగ్రత్తగా దేవదారుకూర అడవులలోనుంచి వారు తెచ్చుకొనక తప్పినది కాదు. కొంతకాలము సరిగానే జరిగినది. ఒకనాడు రూపల్ నాయక్ అడవిలో దేవదారుకూర కోయుచుండెను. చంద్రుని కొండలలో ఒకచరియలో ఈతచెట్లకు పళ్లున్న వనివిని ఆపళ్ల కోసము అక్కడకు వెళ్లినది. రూపల్ నాయకుడు ఒడినిండా కూరకొనుకొని అడవి దాటి వస్తూవున్నాడు. ఇద్దరు అడవికాపరులు అతనిని అడ్డగించినారు. పారిపోయినాడు పరుగెత్తి వానిని పట్టుకొన్నారు అతనిని పరీక్షించినారు. దేవదారుకూర కానవచ్చినది మునుపాని కడకు తీసుకుపోయినారు. దేవదారుకూర కోసినట్లును కొమ్మలను

నిదిచివట్లును కేసు కూర కొయ్యడం తప్పుకాదు, కొమ్మలు విరవడం నేరము. కొమ్మలు విరవడం ఎందుకు? పట్టుకుపోయి అమ్ముకుంటా మనేకదా, అడవికి కష్టము నొకటి తేయవలెనే ప్రదేశి క్యమే కద! మేస్త్రీలు వద్ద కేసు జరిగింది నూనె నాయకుడు దీనిముగా వెళ్ళుకున్నాడు. తనకు ఏమగుదు పీల్లలని, కూలీలని చేత కోవడము వృత్తని, కూలీలనులు లేవనీ. తిందామంటే ఈత పన్ను కరవయినవి. బూడిద తాగువామంటే చింతపండు కరవయింది చింత పిక్కలు తిందామంటే భుక్తి వైనవి. దేవదారుకూరపై ఆతనికుటుబ మంతా ఆధారపడియున్నది. ఆతడు కొమ్మలు విరవలేదట. కూర కొనుకున్నట్లు ఒప్పుకున్నాడు.

మేస్త్రీలు సూత్రోద్యోగి చాకచక్యమును మొదలుకున్నాడు. సుగాలీవానికి నాలుగు సంవత్సరముల ఖయిదు విధించినాడు.

౧౧

చంద్రుని ఈతపళ్లను ఇంటికి తెచ్చునదికి రూపల్ నాయకుడు ఇంటికి గాలేదు. ఎక్కడైనా కూలికి పోయినాడేమో అని సంశోషించింది. ఈతరొట్టెలను పీల్లలకు వెట్టి తాను తిన్నది. రెండు నూరు రోజులపాటు రూపల్ నాయకుడు ఇంటికి కాకుండడము అలవాటే.

రెండురోజులు పోయినమీదట తన భర్తకు ఖయిదు వేసినారని చంద్రునికి తెలిసింది. ఏమి చేయగలదు! తన రెక్కలతో

ఇందరని పోషించగలదా! ఎడపిల్లను పెద్దపిల్లకు అప్పగించి చంటిపిల్లను చంకి బెట్టుకొని ఒకనాడు ప్రయాణమై తెల్ల గొండలకేసి పోయింది. వెళ్లకొండలో దాని పట్టానున్నారట. ఈ సంగతినూరి వారికి తెలియక.

పాకలో నలుగురుపిల్లల తల్లిదండ్రులకోసము ఆనాటి మధ్యాహ్నమువరకు వేచియుండిరి. ఎవ్వరూ కాలేదు. పాకను విడిచి వూరిలో ఆకులుగురూ వేళ్ళు దిక్కులకు జోయిరి. వా రేమయిరో ఎక్కడుండిరో ఎవరికీ తెలియద భూదేవి వారిని కన్నది. భూదేవి వారిని మరల స్వీకరించింది.

రూపల్ నాయకుడు నాలుగేడ్లయిన తర్వాత ఆవూరు వచ్చినాడు. తన కుటుంబము లేదు భార్య తెల్లకొండలకో ఎక్కడకో పోయిందని పిల్లలెక్కడకో పోయినారనీ పొయగువాళ్ళు చెప్పినారు. రూపల్ నాయకుడు ఆరోజునే బయలుదేరి తెల్లకొండలకు పోయినాడు. అక్కడ వాని భార్య కానరాలేదు.

మునుసామి నానాటికే ధనము గడించడము మొదలు పెట్టినాడు. నాలుకు

ఇంత యిచ్చేపద్ధతిమీద తనకు తెలియకుండా అడవిసరకు. తెచ్చుకొన్న వచ్చునని లోపాయికారిగా అడవిమనుష్యులను రాజీ పడ్డాడు. కేసులు తక్కువవైపవి. అధికారి సామర్థ్యమునకు దొరతనము సంకోషించినది.

అది విషజ్వరముల కాలము. ఊరూరూ, దేశ దేశములా విషజ్వరములే. ఎందరో దాని వాతబడిరి. మునుసామి యంట ప్రవేశించిన దీవిషజ్వరము. భాగ్యముద్దనుపిల్లలూ పదిరోజులలో ఎగిరిపోయినారు.

మునుసామి ఒక్కడ, నాలన్నవా, లేడు. ధనమునే చుట్టమునా మూడుకొ మొదలు పెట్టినాడు

కృమకృమముగా మునుసామి ప్రతాన పై అధికారులకు తెలియవచ్చినది. విచారణ జరిగినది. మునుసామిని ఉద్వోగమునుండి తొలగించిరి.

చిన్ననాటి బాధువులతోను, మిత్రులతోను జీవితము గడపవచ్చునని స్వగ్రామము పోయినాడు మునుసామి. మిత్రబంధుకొట్టి ఆ గ్రామమున నతనికి కరువై ది

